

U 5/2010 rd

**Statsrådets skrivelse till Riksdagen om ett förslag till
Europaparlamentets och rådets direktiv (rätt till tolkning
och översättning i brottmål)**

I enlighet med 96 § 2 mom. i grundlagen
översänds till riksdagen Belgiens, Tysklands,
Spaniens, Estlands, Frankrikes, Ungerns, Ita-
liens, Luxemburgs, Österrikes, Portugals,
Rumäniens, Finlands och Sveriges förslag av

den 11 december 2009 till Europaparlamen-
tets och rådets direktiv om rätt till tolkning
och översättning i brottmål samt en prome-
moria om förslaget.

Helsingfors den 25 februari 2010

Justitieminister *Tuija Brax*

Lagstiftningsdirektör Asko Välimaa

JUSTITIEMINISTERIET

PROMEMORIA

EU/2009/1066

**FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV OM RÄTT
TILL TOLKNING OCH ÖVERSÄTTNING I BROTTMÅL****1 Allmänt**

Belgien, Tyskland, Spanien, Estland, Frankrike, Ungern, Italien, Luxemburg, Österrike, Portugal, Rumänien, Finland och Sverige lade den 11 december 2009 fram ett förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om rätt till tolkning och översättning i brottmål (16801/09 DROIPEN 164 COPEN 238). Förslaget grundar sig på artikel 82.2 b i fördraget om Europeiska unionens funktions-sätt (FEUF).

Genom direktivet inrättas miniminormer när det gäller misstänkta och åtalade personers rätt till tolkning och översättning i brottmål i hela Europeiska unionen.

Direktivförslaget behandlas enligt FEUF i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet. Detta betyder bl.a. att Europaparlamentet deltar i beslutsfattandet och att det krävs kvalificerad majoritet i rådet för att förslaget ska kunna antas.

Kommissionen lade i juli 2009 fram ett förslag till rambeslut om rätt till tolkning och översättning i brottmål. Riksdagen informerades om förslaget genom skrivelsen U 55/2009 rd. Lagutskottet gav ett utlåtande LaUU 15/2009 rd med anledning av skrivelsen. RIF-rådet enades i oktober 2009 om en allmän riktlinje om både förslaget till rambeslut och det förslag i anslutning till det som gällde en resolution om praktiska åtgärder som främjar medlemsstaternas genomförande av de rättigheter som anges i förslaget till rambeslut. Efter att Lissabonfördraget hade trätt i kraft krävdes det att förslaget till rambeslut ändrades till ett förslag till direktiv för att förhandlingarna skulle kunna fortsätta. Därför har en grupp medlemsstater, inklusive Finland, lagt fram ett förslag till direktiv som till innehållet motsvarar den allmänna riktlinje som man enats om när det gäller förslaget till rambeslut.

RIF-rådet antog i november 2009 en resolution om en färdplan, där det sägs att åtgär-

der ska vidtas på unionsnivå för att stärka de processuella rättigheter för misstänkta eller åtalade personer vid straffrättsliga förfaranden som anges i färdplanen. Rätten till tolkning och översättning är en av de processuella rättigheterna enligt färdplanen.

2 Huvudsakligt innehåll

Enligt artikel 1 i förslaget täcker direktivets tillämpningsområde rätten till tolkning och översättning för var och en som är misstänkt eller anklagad i brottmål, från det att personen i fråga medvetandegörs om att han eller hon är misstänkt för att ha begått ett brott till dess att frågan har avgjorts slutgiltigt. Till direktivets tillämpningsområde hör också förfaranden för verkställighet av en europeisk arresteringsorder (European Arrest Warrant cases). Enligt punkt 3 i artikeln ska direktivet inte tillämpas på förfaranden som kan leda till att påföljder döms ut av en annan myndighet än en brottmålsdomstol, så länge dessa förfaranden inte är anhängiggjorda inför en domstol som är behörig att handlägga brottmål.

I artikel 2 anges de grundläggande principerna för den misstänktes eller anklagades rätt att få tolkning. För att trygga en rättvis rättegång har en misstänkt eller anklagad som inte förstår eller talar förfarandespråket rätt till tolkning vid förundersökningen och under domstolsförfarandet. Även personer med hörselnedsättning samt var och en som omfattas av förfaranden som gäller verkställighet av en europeisk arresteringsorder garanteras rätt till tolkning enligt artikeln.

I artikel 3 finns bestämmelser om översättning av viktiga handlingar. En misstänkt eller anklagad som inte förstår förfarandespråket har rätt till översättning av alla handlingar som är grundläggande för att garantera hans eller hennes rätt till en rättvis rättegång, eller åtminstone centrala avsnitt i sådana handlingar. Till de viktiga handlingarna hör åt-

minstone ett beslut om frihetsberövande, åtalet samt domen. Var och en som omfattas av förfaranden som gäller verkställighet av en europeisk arresteringsorder har rätt att få en översättning av arresteringsordern. När så befinns lämpligt kan en muntlig översättning eller en muntlig sammanfattning av de handlingar som avses i artikeln tillhandahållas i stället för en skriftlig översättning, förutsatt att detta inte påverkar att förfarandena är rättvisa.

Enligt artikel 4 ska medlemsstaterna täcka de tolknings- och översättningskostnader som uppstår genom tillämpning av artiklarna 2 och 3.

I artikel 5 finns bestämmelser om tryggnad av tolkningens och översättningens kvalitet. Medlemsstaterna ska vidta konkreta åtgärder för att se till att tolkningen och översättningen håller adekvat kvalitet så att den misstänkte eller anklagade, liksom en person som omfattas av verkställighet av en europeisk arresteringsorder, är fullt i stånd att utöva sina rättigheter.

Enligt artikel 6 ska ingenting i direktivet ses som en begränsning av eller ett avsteg från rättigheter och rättssäkerhetsgarantier som eventuellt följer av den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, enligt andra relevanta bestämmelser i internationell rätt eller enligt lagstiftningen i medlemsstater som erbjuder en högre skyddsnivå.

Artikel 7 gäller genomförande av direktivet, artikel 8 skyldighet för kommissionen att överlämna en rapport om genomförandet av direktivet och artikel 9 ikraftträdande.

3 Konsekvenser för lagstiftningen i Finland

Bestämmelser om rätt till tolkning och översättning för den som är misstänkt eller åtalad för brott finns i förundersökningslagen (449/1987) och lagen om rättegång i brottmål (689/1997). Enligt 37 § 3 mom. i förundersökningslagen har andra än finsk-, svensk- eller samiskspråkiga som hörs vid förundersökning rätt att få avgiftsfri tolkning, om inte förundersökningsmyndigheten själv ombesörjer tolkning. Myndigheten ska på tjänstens vägnar se till att behovet av tolkning tillgo-

doses. Tolkning ska på motsvarande sätt ordnas när det behövs på grund av hörselskada eller talfel. Enligt 39 § 1 mom. i förundersökningslagen ska förhørsprotokollet föras på det språk som den förhörde har använt under förhöret.

Enligt 6 a kap. 2 § 3 mom. i lagen om rättegång i brottmål har andra än finsk-, svensk- eller samiskspråkiga svarande samt målsägande i brottmål där åklagaren utför åtal rätt att få gratis tolkning vid behandling av brottmål. Domstolen ska på tjänstens vägnar sköta tolkningen eller skaffa en tolk. Vad som bestäms om tolkning gäller också översättning av domar och beslut.

Enligt 21 § 2 mom. i lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen (1286/2003, EU-utlämningslagen) ska vid förberedelsen av ett utlämningsärende underrettelser och förfrågningar till den som begärs utlämnad göras på ett språk som denne förstår. Enligt 25 § i lagen iakttas vid behandlingen av ett utlämningsärende i tingsrätten i tillämpliga delar vad som föreskrivs om behandling av brottmål i tingsrätten.

Gällande lagstiftning uppfyller till stora delar direktivförslagets krav när det gäller bestämmelserna om rätten till tolkning och översättning samt om att dessa element ska vara avgiftsfria. Med undantag av översättning av domar och beslut finns det i vår lagstiftning dock inga uttryckliga bestämmelser om de handlingar som ska översättas vid straffrättsliga förfaranden.

4 Ålands behörighet

Enligt 27 § 23 punkten i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) hör rättskipning och förundersökning till rikets behörighet.

5 Förslagets konsekvenser

Direktivet syftar till att vid brottmål stärka ställningen för sådana brottsmisstänkta och åtalade personer som inte förstår eller talar rättegångsspråket. En överenskommelse om miniminormerna för rättigheterna enligt direktivet skulle underlätta en tillämpning mellan medlemsstaterna av principen om ömsesidigt erkännande.

Direktivet kommer i viss mån att öka kostnaderna för tolkning och översättning i brottmål, särskilt i förundersökningsfasen.

6 De övriga medlemsstaternas ståndpunkter

Direktivförslaget motsvarar till innehållet den allmänna riktlinje om förslaget till rambeslut som medlemsstaterna enades om i oktober 2009. Efter det har förslaget inte behandlats i rådet.

7 Institutionernas ståndpunkter

Rådet och parlamentet har ännu inte behandlat förslaget till direktiv. Förslaget

kommer sannolikt inte att behandlas i rådet förrän parlamentet har tagit ställning till det.

8 Den nationella behandlingen av förslaget och behandlingen i Europeiska unionen

Direktivförslaget behandlades skriftligt i sektionen för rättsliga och inrikes frågor (sektion 7) 1—8.2.2010.

9 Statsrådets ståndpunkt

Statsrådet understöder direktivförslaget, som till innehållet motsvarar det rambeslut med samma namn som RIF-rådet antog en allmän riktlinje om i oktober 2009.